

Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.



hatalom kölcsönös állása a lengyel bonyodal-  
makkal szemben határozottabban körvonaloz-  
tatott s a legszélsőbb esélyeket is tekintetbe  
vettük.

Az első közleményekre azt felelte Rech-  
berg gróf, hogy eltekintve Ferencz József  
császár hazafias érzelmeitől, melyek a monar-  
chia sértetlen fűntartását parancsolják, a mi-  
nisteri felelősség nem engedi meg nekik, hogy  
az országot oly háborúba bonyolítsák, mely  
végre is a legszebb tartomány elvesztésével  
járna.

A Tuillériák azt válaszolták, hogy eszköz-  
ágába sem jutott, miszerint Ausztriát gyengít-  
sék segélyeért, sőt tetemes kárpótlásokkal na-  
gyobbintandjak.

Most már Debrauz a francia tervet így  
bírája:

Bármilyen csábosnak lássák is e terv, ellen-  
állhatlan ellenmondásokat idéz elő. A medve  
bőrét nem kell eladni, mielőtt a medve meg-  
van löve. A lehető kárpótlás és valódi átén-  
gedés közt nagy a különbség.

Egy év előtt, midőn az osztrák Reichsrath  
a külügyi költségvetést megszavazta, ünnepé-  
lyesen kinyilvánította, hogy az ország el van  
határozva utolsó emberét és utolsó forintját  
feláldozni, semhogy egy hüvelyket adjon a  
birodalom területéből.

Nem szükséges, hogy az osztrák vissza-  
utasítás indokait fejtegetessük.

Az utalás az alkotmányra, a ruthénok (kik  
Czöznig szerint 2,281,837-en vannak, 1,981,076  
lengyelrel szemben) állása, s a Poroszország  
hozi viszony nagyon figyelemre méltók s Aus-  
triának akkori szó- és írásbeli válaszaiból  
vannak vére.

Austriának azonban Napoleon császárt is  
meg kell győznie, mennyire becsüli szava  
őszinteségét s egyáltalán kijelenti, hogy ha a  
körülmények a kijelölt ösvényt elkerülhetlenül  
szükségessé tennék, s ezt Európa elfogadná,  
Austria kész lenne Franciaországot loyális és  
tevékeny támogatásban részesíteni.

Akarjuk — mondja Austria — hogy a len-  
gyel kérdés velünk oldassék meg, nehogy el-  
lenünk forduljon.

Ez az osztrák titok a lengyel kérdésben.

Régi titkos szere a diplomatiának, hogy  
az ellenel menjen, ártalmatlanná teendő azt.  
Austria számítása, hogy a lengyel ügyben  
Franciaországgal menjen, nehogy Francia-  
ország egyedül járjon benne, csak azon fel-  
tevéssel volt helyes, hogy Franciaország  
majd visszamegyen; de éppen ez az, mi az  
osztrák diplomatiának nem sikerült; mert  
Franciaország nemcsak vissza nem ment, ha-  
nem újabb s hatalmasabb lépést tett előre,  
nem Ausztriát át és általa, hanem Németor-  
szágon át és ellene akarja a lengyel kérdést  
megoldani.

Austria e roppant nehézségek közepette  
okosan és mérsékeltén viselte magát. Ha a  
forradalmi szellem ál élén, Európát kimoz-  
dította volna a kerékvágásból. Austria azon-  
ban a Galiczia iránt nyilvánítt kívánság ál-  
tal kijönagodva, nem akarta tagjai kifé-  
kezését megkísérteni. Németország nagy kárá-  
n akart megerősödni s egykor majd büszkén  
mondhatja talán, hogy visszautasított, mert  
idegen elemekben fölülte gazdag.

A congressussal szemben Austria állása ez.  
Felelt hivatalosan a meghívásra s Metter-  
nich bg bízottleg már átadta Compiegneben  
a választ. Austria késznek nyilatkozik a con-  
gressus elfogadására oly feltételek alatt, me-  
lyek előre aligha teljesíthetők, s ezzel egy  
vonalon áll más államokkal, kik hasonló-  
l irtak Párisba, vagy szándékoznak írni. Orosz-  
ország minden meghívott megjelenését és a

programm előleges megállapítását köthette vo-  
na ki. Más módon visszautasítás nem igen  
lehetőséges, mert a meghívást a leghatalma-  
sabb császár tette személyesen s udvariati-  
lenni senki sem akarna.

Azonkívül kettős meghívások és kettős  
válaszok forognak szóban. A fejedelmek vála-  
szát rendszeren a ministerek előleges válasza  
előzi meg s ezekből már több megérkezett  
Párisba. Ha a congressus nem jó létre, vigasz-  
taló, hogy ez az ügyek állásán mit sem vál-  
toztat. A francia nép számára megmarad  
azon elégtétel, hogy Napoleon császár akarta.

## VII. Frigyes dán király.

Most, midőn az európai bonyolult kérdé-  
sek közé a dán király halálával a végzet egy  
újabb kérdést lökött, hogy az ebből keletke-  
ző fejleményeket kellőleg itélhessük meg,  
szükséges azon személyiség sorsáról foglalko-  
zni, a kinek emléke körül fognak fej-  
lődni a történelmi mozzanatok.

Tudjuk, hogy Dánia Schleswig-Holstein-  
és Lauenburggal personalis unio-  
ban állott, az az közös király volt ugyan a két termé-  
szettől országrésznek, de egy koronás ura.

A királyi ház örökösödése ott is külön-  
böző volt bizonyos meghatározott nemzedéke-  
ken túl, a mint ez áll mi nálunk is.

A dán királyok s maga Európa is jól be-  
látták azt, hogy a trónörökösödés kérdése  
nem sokára élénk surlódásokra fog Dániában  
okot szolgáltatni. Eppen azért már a londoni  
1852-i szerződésben meghatározták az európai  
nagy hatalmak, hogy a dán király minden  
tartománya egy személyben összpontosítsassék.

VII. Frigyes az elhunyt dán király derék  
és szabadelvű uralkodó volt, azonban s talán  
leginkább a trónörökösödés kérdése miatt, Dá-  
niát mindenképp a német hercegségekkel  
egy közös monarchiává akarta átalakítani,  
egyszóval dán felsőbbbbség alá egyesíteni; el-  
lenben az említett német tartományok ragas-  
zkodtak történelmi önállóságukhoz, a dán erő-  
szakolónak jogaik folytonosságát feladni nem  
akarék, e miatt tettelegességekre is került a  
dolog.

Németország s így természetesen Austria  
s Poroszország is Schleswig-Holsteint pártolta  
mindig Dánia ellenében, sőt az utóbbi idők-  
ben katonai executióval akarták visszahelyezni  
jogaikba ezen tartományokat.

Ez executiót Frigyes halála éppen most  
félbeszakította, de egy roppant kérdést hagyott  
ő hátra: az örökösödés kérdését.

E tárgyról lesz alkalmunk megtenni idő-  
szakonként észrevételeinket; most azon fejede-  
lemről közöljük a lapok rövid ismertetéseit, a  
ki halála által egy új kérdést vetett fel Euró-  
pában, s kinek itt közlendő rövid ismertetése  
egyszersmind constatiozra vázlatosan azon  
viszonyokat, melyek közé ama birodalom e  
király halálával lön áthelyezve.

A boldogult király törzsének utolsó sarja  
volt, benne a dán királyok egyenes ága kihalt,  
és e szerint ő volt a dán birodalomra nézve  
az egység utolsó képviselője, a meddig e te-  
kintetben a régibb állam- és nemzetközi jogok  
terjednek.

VII. Frigyes ősei trónjára az 1848-diki év  
januáriusának 21. napján lépett, egy hónappal  
azon mozaiknak el, mely egész Európát meg-  
rázkódattat, mely azonban az ő birodalmában  
már több év előtt megkezdődött. Mint majd-  
nom minden állam Európában, ugy Dánia is  
különböző tartományokból alakult, melyeknek  
kapcsai a király személyében pontosulnak ösz-  
sze. Ide tartozott Jütland és a szigetek, Nor-

végia, Schleswig és Holstein. A bécsi békében  
elvesztette Dánia Norvégiát, mely Svédország-  
hoz csatoltatott, és e helyett kárpótlásul Lauen-  
burgot nyerte. E tartományok saját alkotmány-  
nyal bírtak; Holstein vitatja, hogy Schleswig-  
gel közös alkotmánya van. Ezen régi törvé-  
nyek szerint Dániában a férfiak kihaltával a  
nőakra marad a trón, a hercegségekben a  
mellék férfira, melyet a Holstein-Augusten-  
burg és Holstein-Glücksburg ág képez. Miután  
VII. Frigyes gyermektelenségét előre látták,  
elkellett készülvén lenni arra, hogy Dániában  
Fülöp hesseni herceg, Holsten és Schleswig-  
ben Augustenburg lépjen a trónra, a dán bi-  
rodalom két részre szakad. A dán királyok  
minden eszközt megragadták, hogy a birodal-  
mat összetartsák, és e célra a legegyszerű-  
lenebbet, az elnemzetlenítést választván, ter-  
meszetesen a kívánnal épp ellenkező ered-  
ményhez jutottak.

E kísérlet tehát megbukott; a német nem-  
zeti érzület a hercegségek lakosában ezen  
erőszak ellen fellázadt, és így az Augusten-  
burg kezére működtek, kik szakadás által  
saját dynastia megalkotására törekedtek. Dá-  
niában azonban egy új párt keletkezett Leh-  
mann Orla főnöksége alatt. Ezen párt, me-  
lyet Eider-dánoknak neveznek, Holsteinről le-  
akart mondani, hanem Schleswiget bekebe-  
lezni Dániába, mely azután az álmodott scan-  
dináv-svéd unio egyik kiegészítő részét ké-  
pezné. E hullámba dobott VII. Frigyes.  
Ő sem eider-dán, sem schleswig-holsteini nem  
volt, hanem az ösbiradalomát akarta fentar-  
tani. Székhelye különben is Kopenhága lévén,  
a dánokkal, a kik között volt, kényszerűleg  
jobb egyetértésben élt, mint a távolesó hol-  
steiniakkal.

Kormányára alatt tört ki a rég előkészített  
holsteini forradalom; az Augustenburgok részt  
vettek benne, és végül az árát is meg kellett  
adniok. A nagyhatalmak kijelentették, hogy  
Dánia fentartása európai érdek, és e végből  
1852-ben Londonban szerződést kötöttek, mely  
kimondja, hogy a király minden tartománya  
egy személyben összpontosítsassék. A nőtódok  
és a hesseni herceg lemondtak a trónra né-  
ző jogaikról; az Augustenburgok a holstein-  
schleswigi örökösödésből kizárattak, és Ke-  
resztély holstein-glücksburgi herceg számára  
biztosították mind e tartományokban az örö-  
kösödési jog. A német szövetség nem csatla-  
kozott e szerződéshez.

E szerint most a fennefevezett herceg  
IX. Keresztély név alatt lépend a trónra. Az  
első kérdés jelenleg tehát a német szövete-  
séghez intézendő, hogy a holstein-lauen-  
burgi örökösödést elismeri-e? miután az Au-  
gustenburgok aligha tiltakozás nélkül hagyják  
az ügyet. Természetes, hogy e szerint a szöv-  
etségi executio egyelőre elmarad, miután a  
herceget előbb, mint ilyet, el kell ismerni,  
s azután felszólítani, hogy a szövetségi hatá-  
rozatnak eleget tegyen, mielőtt az executio  
megkezdődne.

Azonban eltérve azon viszálykodástól,  
mely VII-dik Frigyes egész uralkodását be-  
töltötte, el kell ismerni, hogy a boldogult  
király Európa legszabadelvűbb uralkodói közé  
tartozott és a dán nép szeretetét nagy mérv-  
ben bírta.

A király özvegye, Krisztina Luiza, Dan-  
ner grófnőnek, ki VII. Frigyes életében is a  
dán államügyekben vezetés szerepét játszott,  
valódi neve Rasmussen, ki 1815-ben pol-  
gári szülektől született. Eleinte Norvégiának  
valamely városában nevelődött. Később  
Párisban két évig a színi pályán működött,  
bónét Kopenhágába térve, divatúrúsnó lett.  
Itt kezdett az akkori koronaörökös vele is-

merettségét, mely csakhamar komolylyá vált.  
A viszony bár félbeszakadt, de újból elke-  
zdődött, míg aug. 7-én 1850-ben balkézről  
házassággal végződött. A házasság tehát tör-  
vényes volt, de a belőle származott gyerme-  
kek az örökösödésből kizárattak. A boldogult  
király ezután még kétszer volt házias; első  
izben Mária Wilhelmina dán hercegnővel, a  
kitől 1837-ben elvált, második házassága  
Károline meklenburg-strelitzi hercegnővel  
szintén válással végződött 1847-ben.

## KÜLÖNFÉLÉK.

— Ha az ember Bécsből keresztükötés alatt  
bérmentve egy röpiratot kap, melyen a 10  
kros bélyeg helyesnek találatik; ellenben  
Pestről egy hasontartalmu, semmivel se na-  
gyobb röpiratot kap, de bérmentetlenség, s 60  
kr fizetetik, vajlon miféle arány ez?

— Az erdélyi vaspálya ügyének  
huzásbalasztás általi taszigálását a „Glocke“  
a legénekebb sajnálattal hozza fel, mert ez  
a birodalomra nézve nagy kereskedelem-polit-  
ikai, Erdélyre nézve pedig valóságos élet-  
kérdés. Miután az említett lap felsorolja mind-  
azon stadiumokat, melyeken az erdélyi vas-  
pálya kérdése át kellett hogy vergődjek, így  
végzi: Midőn az állampályák utolsó zavaros  
korszakában nyakrafordító osztogatók az enge-  
délyeket és pedig oly pályákat, melyeknek  
alig volt több mint helyi érdekük, mert nem  
estek a világkereskedelmi vonalba, minden  
állambürocrácia és kereskedelempolitikai igé-  
nyek ellenére a Brassónak vezetendő erdélyi  
vaspálya kiépítésének engedélye megtagadta-  
zott. Egy vaspálya Bécsből Brassónak irányoz-  
va, s melynek kiindulási pontja Galacz lenne,  
nem is számítva Erdélyre való jótékony ha-  
tását, nem csak élénk kereskedelmi forgalom-  
nak nyitotta volna meg útját a dunai fejed-  
lemségbe, hanem a politikai rokonszenve-  
ket is egy egységes nagy Austria irányában  
felébresztette, s megszállítottatna volna inkább,  
mint ezt eddig a legloyálisabb engedelmények  
tették. Az állampályák bureaucratiens keres-  
kedelmi politikája az erdélyi pálya előkelő  
elnapolásával se pénzűket, se sympathiákat  
nem nyert meg Austria számára.

— A minapában egy pár cikket irtunk,  
melyben az ellenfél álláspontjából is kimutat-  
tuk egy közös mint a specialis erdélyi vi-  
szonyokra nézve, hogy a magyar királyság  
igényeinek nincs elég téve. E tárgyhoz a  
„Herm. Zeitung“, a bécsi ministerialis lapok  
között pedig a „Botschafter“ és „Gen Corres-  
pondenz“ hozza szöveket. Az utóbbiak által  
kevésbé, a „Herm. Ztg.“ által sokkal inkább  
fel vagyunk hívva e kérdés tüzetes taglala-  
sára; ki kell azonban jelentenünk, hogy a  
sajtóviszonyokat nem találjuk alkalmasnak  
arra, hogy belügyi kérdéseink további vitá-  
sába elegendjünk.

— Schmidhauser Antal, rév-komáromi  
gyógyszerész, a nagy-igmándi ásványvíz ál-  
tala készített sóból pezsgő porokat állított elő,  
melyek, a pesti gyógyszerügyi lapok szerint,  
a versenyt a „Seidlitz“-féle porokkal minden  
tekintetben kiállják.

— Hód-Mezővásárhelyen a történt, hogy  
egy finanszot erősen megköltöve kúba dobtak.

— Segesvárról a „H. Ztg.“-ban keserve-  
sen panaszkodnak az aránytalan nagy adó, an-  
nak egy részbeni igazságtalan kivórasa és  
általában az adókönyvek kezelése körüli örö-  
kös zavarok miatt.

— A magyar közönség kiváló érdekek-  
kel kíséri azon felszólítás eredményét, melylyel  
Erkel Ferencz karnagy ur Hunyady László

## TÁRCZA.

### A párisi társadalomból.

(H.S.) Párisban nem rég egy aféle „finom  
társalgó“-féle könyv jelent meg báró Morte-  
martól.

A szelleműs szerző ezen műve mint az  
ottani társadalmi élet tükré tekinthető. Iránya  
erkölcsi, s az előadás igen vonzó.

„Ha a világban ezélt az anszár jutni, hiu-  
ságodnak meg kell hajolni a másoké előtt,  
midőn egy salonba lépsz!“ mondá egy gúny-  
író, míg egy másik állítá, hogy: „legjobb-  
mehegni az életben, ha mindenki irányában  
bizonyos ügyesen alkalmazott érdességet (go-  
rombább szóval: gorombaságot) tanusítunk!“

Mortemart báró e helyett az udvariasságot  
ajánlja, a mely a szívől jön és valódi huma-  
nitásan alapul. Ép oly dícséretre méltó buz-  
galommal köti lelkére a fiatal embereknek,  
hogy őrizkedjenek a rossz társaságtól, ama  
fél jellemű világtól (Demi-monde), a melyet  
Dumas urfi fedezett fel és hozott divatba.

Ez intés igen helyén van egy könyvben,  
a mely éppen azon szabályokat tartalmazza,  
hogy a kellessék magát valakinek egy jó tár-  
saságban viselnie; mert a legtöbb ifjú Páris-  
ban azért kerül a társaságot, mivel nem is-

meri a szabályokat, s fél, hogy azok el-  
len vét.

A fiatal hölgyeknek is szolgál a szerző  
nem egy derék tanácsal. Különösen inti  
őket azon viselkedésekre, a melyek a modern  
bálókban uralkodnak. A fiatal leányok sokat  
tartanak ama kisszerű dícsőségre, hogy minél  
többet táncoljanak, s már egészen divatba  
kezd jöni, hogy a bálókban kiváló viraditg  
mulassanak, mintha a lélek gyöngye porsátora  
oly halhatatlan lenne, mint maga a lélek.

E szerencsétlen szokás, e könnyelmű elra-  
gadgatás pedig a legnagyobb áldozatot, az  
egészséget kívánja.

Ámbár a szerző tanainak moralját minde-  
nyütt feltűntetni szereti, ügyesen ki tudja ke-  
rülni, hogy előadása sehol se száraz, sehol se  
unalmas. Oktatásait pikáns adomák és finom  
satyrákkal fűszerezi. Különösen mullattatólag  
teszi neveltségéssé azon szokást, a mely mind  
inkább kezd elharapózni, hogy már majd min-  
den társaságba több vendéget bívnak meg,  
mint a menynyi elég volna.

Reitenetes az, ugymond, a mit egy új ven-  
dégnek ki kell állani egy ebéd alatt. Hisz az  
egész tortura! Előtte, a szük téren, a melyet  
az aranyos és kristályos teríték szabadon hagy,  
két íveg áll, egyik borral a másik vízzel tölt-  
ve (kizárólag francia eredetű, jó szokás!),  
ezenkívül legalább hat pohár, különféle cseme-

geborok számára. Az ujjonez folytonosan ki-  
van téve a veszélynek, hogy valamelyik pe-  
harat, vagy épen íveget földöntse, miután szép  
szomszédjai ruháinak aczélabranciai közé is  
van még ezenkívül szoríva. A legújabb divatu  
bő ruhájuk még alkalmatlanabbak, mint ma-  
gok a bő ruhák, s a szegény asztalvendég  
boldognak érzi magát, ha kiszabadulhatott  
arany, kristály és dagadó selyem-bőrűnőből,  
a melyet egy hinak, hogy „diner“ ebéd.

A bő öltönyöket különben védi, de ez ironia.  
Ezek, ugymond, még nem oly reitendők, mint  
hölgyeink panierjei (kosár) a tizenhetedik  
és tizennyolcadik században. Erre vonatkozó  
lag idéz egy történetkét, a melyet a gonosz  
Tallemant, a tizenhatodik század salon-töré-  
nése, fecsegett ki.

„Margit királyné dereka körül egy kitűnő  
vankost viselt, a melyen nagy zsebek voltak.  
Mindenkiben egy székényke, mindenik szek-  
rényében egy egy meggyilkot szeretőjének  
szíve. Mert ő gondoskodott arról, hogy azok-  
nak szíve haláluk után azonnal bebalzsamoz-  
tassék. A királynő napról napra terjedelmesebb  
lön, s ezért ruháit mind bővebbre szabatta,  
hasznalókép az ujjakat. Hogy alakja még se  
legyen nagyon colossalis, ruháiba vékony, va-  
lemezektől rendelt varni. Még is utóljára . . .  
alig kevés ajtó volt, a melyen tisztessége-  
sen befért volna.“

A finom illemszabályokat teljesíteni Páris-  
ban nem elég arra, hogy a jó társaság embe-  
rének elismertesünk, mond a szerző. Erre  
még szükséges bebizonyítani, hogy jól ismerjük  
az irodalmi nyelvet. Ennélfogva a fiat-  
tal embernek legyen gondja arra, hogy néha  
a társaságban álljon valamely szelleműs hölgy  
szíve mögé (!), hogy vele irodalom, művészet  
és élet magasabb, szellemi kérdéseiről tár-  
salogjon. Minden mesterkélt és hatáskere-  
sés nélkül kell tudnia, hogy a szép izlés birod-  
almában mindenütt ismeretes; de őrizkednie  
kell nehogy részletekbe igen mélyen avatko-  
zék, ha ismeretei nem elég alaposak vagy at-  
tól tarthat, hogy alaposasága unalmassá válik.  
A megjegyzések finomsága és egy kissé re-  
gényes világnézet, összekötve mérsékelt kife-  
jezésekkel, ez a legszebb saloni társalgás.

Ezen tájékozot, előnyök gyors elsajátítá-  
sára különösen ajánlja a két utóbbi századbeli  
levelek és munkák olvasását, melyekben B.  
Bruyere és La Rochefoucauld, Voltaire és Rou-  
seau a párisi salonokban a finomabb társalgás  
magvát hinték el, s mindent pikáns tettek, a  
mi attól csak távolról is érintve volt De str-  
getőleg ajánlja az újabbkori irodalom figye-  
lemmel kísérését és tanulmányozását, s mi-  
előtt majdnem minden nemzet irodalmának kö-  
szorúsait névszerint említi, széles olvasottsá-  
gának fényes bizonyítványát adja.



daljátékának Párisba küldése tárgyában lön megítélve. Egyelőre már megírhatjuk, hogy az említett magyar dalmű partitúrája már el küldetett Párisba, azon változtatásokkal együtt, melyek szerző nézete szerint a párisi opera nagyobb erőhöz képest ezt operát még nagyobb sikerű teendők. Nagyony László a francia főváros zenevilágára teszi. Ha sikere olyan lesz, mint öbajtjuk, akkor a magyar drámai zene számára külföldön is meg lesz az út törve. (S.)

— A súlyos terhekkel megrakott kocsi megindítása oly feladat, melynek kivételére a fuvaros, még ha nagy számú lovak felett rendelkezik is, nem mindig képes, mivel ezek nem huznak egyidőben, míg az elindított kocsi könnyen viszik tovább. Amerikában ezért oly rugórendszerrel állították össze, mely a kocsi tengelyét folytonos feszülésben tartván, annak megindítását igen könnyűvé teszi.

— Sz. Pöltenből írják: Az itteni plüss-pöki megyében, különösen a sík földön serényen gyűjtenek a magyarországi inségesek számára. A községek a sz. pölteni plüss-pöki szék úgy, mint a cs. k. kerületi hivatalok által is felszólítottak, a magyarországi szegényebb népesség inségének enyhítésére könyvradományokat beküldeni. A felhívás a ft. papáság részéről a templomokban a szöszkőről is történt és az egyes községekben bizottságok alakultak, melynek tagjai adományok gyűjtése végett házról házra járnak. Az eredmény bizonyosan tetemes lesz, mert különösen a földbirtokosok részéről nagyobb adakozások történtek.

— A bécsi közkórházban, az ingyen-betegek között a körülbelül 50 éves W... grófnő halt meg, kit tulzott jószágúge hozott szomorú viszonyai közé. Rendkívülleg bőkezű volt, a mivel birt, elajándékozta. Így csak hamar adósságba verte magát, s már egy év óta az adósok börtönében volt, honnan föld-baja miatt a közkórházba szállították, hol a halál véget vetett szenvedéseinek. Férjétől már régebben elvált.

— A magyar öltöny mindegyre hódításokat tesz. Így legújabbban a „Sz. L.” szerint, Monasztély és Kuzmik váci ntezi divatter-mében a szász királyi udvar számára bársony-mentét nyuszt prémme, gazdagon zsinorozott szűrt, szintén fekete bársonyból és arannyal kivarrt két fehér selyem mentét rendeltek meg. A mult heten ugyan e divatteremből Saint Arpino hgnő rendelétek fekete bársony-mentét asztrakan prémme küldöttek Napolyba. Ép ily mentét küldenek Londonba Southerland hgnő kívánatára. Végre lady Bloomfield, a bécsi angol követ neje, kinek számára az idei őszön a nevezett divatterekedés már öt mentét készített, újabbán két fekete bársony-mentét rendelt meg.

— Politikai foglyok fellázadása. A „Dziennik Narodowy” nov. 19-ki száma írja: „Tegnap a lembergi citadellában a börtön embertelen bánásmódja következtében a mintegy 300-ra menő politikai foglyok fellázadtak, mi annál fenyegetőbb szint öltött, miután a foglyok az ajtókat feltörték és az őrségek fegyverben kelte felvonulni. Egy blünetörvénytészéki bizottmány, báró Pohlberg orsz. törvénytészéki elnökkel az élén, azonnal a helyszínre sietett az ügy megvizsgálására. A bizottmánynak sikerült az elkeseredetteket lecsillapítani, s a szigorú fellépés alkalmazását annál is inkább ellátni, mert meggyőződött, hogy a börtön embertelensége idézte elő az elkeseredést.

— Victoria királyné a dohányzás határozott ellensége. A windsori palotában szigorúan el van tiltva a dohányzás, s a York-Towerben, mely a walesi herceg számára berendeztetik, üveg alatti táblák jelentik a dohányzási tilalmat.

— Egy bécsi könyvnyomtatási lap jól értesült körből tudni akarja, hogy a császár ő felsége mintegy 8 nap múlva Magyarország azon részeit fogja beutazni, melyek az utóbbi szárazság által leginkább szenvedtek. A fejedelem odautaztatban Pesten megemlésként, azonban viszártatában néhány napot az ország fővárosában fog tölteni. Az arisztokrácia ez alkalmat egy önkényes összejövetelre szándékozik felhasználni.

— Konstantin orosz nagyherceg Pesten mulatásáról, mint a hivatalos „Sürgöny” írja, néhány érdekesebb részletnek jutottunk tudomására. Ő cs. fensége ugyanis f. hó 20-án kir. helytartó s katonai kormányzó ő excellentiáit meglátogatván, királyi helytartó ő nmításával a nemzeti muzeumban tett látogatást, hol Kubinyi Ágoston muzeumi igazgató által fogadtatván, különösen a régiségtárral és fegyverekkel nagy érdeklődéssel szemlélte; innen az ő budai hajógyárt tekintette meg, hol tengerész aratottsággal rögön teljes áttekintést nyert, s a részleteket érdeklődéssel kísérte; itt a gőzhajó-áraság képviselői által fogadtatván. Elné után, mely által katonai zenekar játszott, s melyen g. Pálffy Mór. k. helytartó s neje, és gr. Coronini katonai főparancsnok ő cxcáik jelen voltak, a magyar színházba ment

őfensége s az előadott „Faust” opera díszítményei, elrendezése, s a zenekar kitünősége felől nagy elismeréssel nyilatkozott. 21-én ő cs. fensége kir. helytartó s neje ő exliák által fogadtatva, az udvari sirbóltot látogatá meg fenséges nejevel, ki szász altemburgi hercegnő. Itt van ugyanis felejtethen fenséges József nádorunk első neje, ki orosz nagyhercegnő, s így a nagyhg. nagy néne volt, szive valamint a többiek közötti érényeiről oly áldásos emlékeztetben élő Mária Dorottya főhgnő itt fekszik, ki a nagyhg. nagy néne rokona volt. A nagy hercegi pár mélyen meg volt hatva, a szelid és bájos nagyhg. nagy néne a d'ozott fenséges rokona emlékének. Ezután gróf Károlyi György koronázott s több kíváncsiak jelenében a szent koronát s koronázási jelvényeket tekintte meg ő fensége, valamint első apostoli királyunk áldásos szent jobbját, s megsejtelte a királyi lakot, érdeklődéssel oázódva a régi magyar királyok temetkezési helyéről. — Nagyherceg ő fensége még ugyanezen napon Űrmre is kiment, hol a nagyhg. nagy néne van, s az ott tartott isteni tiszteleten jelen volt. Elné, mely ismét az „Európa” ő fenségei által elfoglalt helyiségekben tartott, Patikárus mutatta be a magyar zenét, mely annyira megtetszett a nagyhg. nagy néne, hogy zeneszinket estére ismét magához rendelt. Ez este ő fenségei a német színházat tisztelek meg jelenlétükkel, hol Buloyovszkyé közreműködésével „Romeo és Julia” adatott. Ő cs. fenségei f. hó 22-én külön vonattal indultak Bécsbe, a vaspályá-udvarig k. helytartó ő exjea által kísértetve; s kiknek azon szerencse jutott, ő fenségei közelében lehetni, nem tudnak eltelni a nagy herceg nyájas leereszkedésének s a nagyhg. nagy néne és szelid voltának emlékével. Végül megemlítjük, hogy kísérete a következő tagokból állt: Komarolsky grófnő udvarbőgő, Stuelle őrsz. tábornok, Tengoborszky főudvarmester, Hauróvitz udv. orvos, Lusareff udv. kisasszony; Rautzan báróné, szintén udvari kisasszony; Jäger, Michailoff, Rudolf és Kaiser család nevű hölgyek, udv. komornák; végül Wrzesniowski és Arsenieff orosz tisztiek.

— Magyar képművészeti társulat f. évi november 12-én és 16-án folytatva tartott igazgató-választmányi ülésében a társulat belligyei illető intézkedések mellett örvendetes tudomással vétetett, hogy a társulati albumlapok már nyomtatás alatt vannak. Nem különben érdeklőni fogja az is a t. cz. közönséget, hogy a sorsjegyek is készülőben lévő, legközelebbi idő alatt áruba is lesznek bocsátva. Ezen jöteknő czélú sorsolásnak rendelkezése a képművészeteket hazánkban fejleszteni és a szerencsétlen csapások által sújtott művész-családokat anyagilag is gyámolítani; a t. cz. közönségre nézve pedig azon kedvezmény jár, hogy 50 krajczáros sorsjeggyel a társulat által meg vett, összesen 9—10 ezer frt. értékű műtől, eredeti magyar olajfestményeket, szobrokat és faragványokat tekintélyes értékben nyerhet, melyek a társulat helyiségeiben láthatók. A tükár benyújtva a díszoklevél 5 versenyrádját, azok közül egy hangulag a Weber Henrik uré fogadtatott el. A többi versenyművekre pedig kimonadtott, hogy mind jelesek s több tekintetben felülmúlják a társulat várakozását, ugyanazért jegyzőkönyvileg is megdicsértesse. Az első jelenti, hogy az európai tudományos intézetek évkönyveit szerkesztő hivatal levele nyomán Párisból azon birt tudatbatja a választmányal, hogy e hivatal kiadványait e társulatnak cserében megküldi. Szóba jött még az elnöknek mult gyűlésen tett indítványa: a népszerű művállalat; mire nézve határozatot, miképp annak megindítása lehetőleg eszközöltesse, s hogy ez első vállalat jeleneteket a magyar családok történetéből ábrázoljon, külön kiadandó tárgyakul hagyatván fenn a népeletről merített történetek, tájképek és nevezetes régiségek. Határozatot egyszersmind, hogy e kiadványból évenként legalább is 16 füzet négy-négy képpel s magyar szóval adassék ki. Továbbá Klimkovics Ferencz ur a gazdai hivatalról lemondván, helyébe Pez Henrik ur választatott meg. Kelt Pesten, 1863 november 21-én. Kiadta Medve Imre m. k. társulati szerkesztő.

**Nyiltposta.** Buda Imre és Tóth László urak beküldött cikkeinek közreadása a sajtóviszonyok miatt lön akadályozva. Szives közreműködéseket kérjük továbbra is, azon megjegyzéssel azonban, hogy belkérdeéseinknek nemzeti felfogásunk szempontjából tárgyalására a sajtóviszonyok nem kedvezvén, inkább általános vagy államgazdasági szempontok tárgyalására szorítkozzanak. Hasonlólag a Mezősegről nov. 20-án egy adófelügyelő eljárását tárgyaló levélre nézve válaszunk az, hogy a sajtótörvények eltiltják a közhivatalnokokat a nyilvánosság általi ellenőrzését, minél fogva ily esetekben csak az illető eljárásokhoz folyamodás menedéke marad fenn. Ugyan ezt válaszolunk a Mikesfalváról vett hasonló tartalomkörü levélre.

**Nemzeti színház.** Szerda, nov. 25-én „Béldi Pál”, szomorujáték 5. felv., írta Szilgiet Béldi Ujfalusi, Béldinét Gesztesi Etelka játszták, meglehetősen sikerrel, Apafit Gyulai, a fejedelem Pataki Róza adta. Az előadást nem mondhatni rosznak, mindazáltal hiányzott abból az a valami, a mi nélkül összevágó előadás lehetetlen, t. i. hogy minden szereplő ne csak a szó szoros értelmében tudja, hanem fel is fogja szerepét; továbbá még a legkisebb szolgál szerepet sem kellene oly kezébe adni, ki ha kilép nem hogy elmondaná két vagy három soros szerepét a fejből, (mit bizonyára nem lenne nagy dolog be-tanítani akár mily kurta elméjének), hanem a sugásra oly zavarba jön, hogy azt se tudja fine vagy leány, az ily jelenet rontja az illúsiot.

Csütörtök, nov. 26-kán: „Nagy operai egyveleg”, Ördög Róbert, Ernai és Lucia dal-művekből a finálék. A közönség nem akarta elhinni, hogy ez utolsó fellépő Huber Ida asszonynak; s nem jelent meg oly számosan, mint kellett volna, sok alsó páholy, zártszék üres volt, a földszinten meg éppen táncolni lehetett. A vendégművésznek ma is igen szépen énekelt, s a kik jelen voltak meglepődten távoztak el; nem felejtethetjük azonban, hogy a t. rendezőségnek egy kérdést ne tegyünk: hogy ha ő lenne a közönség, mit mondana arra, midőn Ernaniha Don Carlost meválasztják királynak, az ágyuk dörögnek, s a helyett, hogy egész pompával legalább is tíz küldött, egyik katonát, másik palástot, harmadik pálezt stb. királyi ékeket hozva jelenen az örömbirt, egyetlen ember egy szál gyertyával jelent meg?

## POLITIKAI HIREK.

**Angolország.** London, nov. 22. Russel lord le akarja tenni minisiteri tárcáját. Visszalépése okán azt mondják, hogy a minisiteriumban nézetkülönbség fejlett ki több igen fontos kérdés, névszerint Russelnek egy Drouin de Lhuyshez intézett jegyzéke felett, a melyben a lord, a congressus összehívása előtt biztosítást kíván, hogy Napoleon császár az 1815-i szerződéseket nem megsemmisít-teknek, hanem csak változtatást szükségelőknek tekintti; és hogy e szerződések, valamedig az európai kabinetek önkéntes megegyezése utján változtatva nem lesznek, a nemzetközi viszonyok alapjai maradnak, akár mit mondott legyen a császár ez ellen. Erre a francia minisiter a párisi angol követnek azt felelte, hogy a császár, meghívó levelében ki-jelentette, hogy semmi előre készített rendszert nem akar felállítani; ennél fogva a minisiter sem állhat meg semmi előfeltételekkel a nélkül, hogy a congressus teendőire ne vágjon. Az e kérdés feletti meghasonlás Russel lordot arra indította, hogy folyó hó 20-án kihallgatáson volt a királynénál s elbocsátatását kérte; azonban Palmerston lord kérésére, nem állott ugyan el szándékától, hanem gondolkodási időt tartott fenn magának.

**Franciaország.** Páris, nov. 22. Russel lord elbocsátását hivatalos körökben bevégezt tény gyanánt tekintik. A „France”, ez „eseménynek” már egy hosszú cikket szentel, a mely oda megy ki, hogy a francia kormány Russelnek a külügyi hivatalból való ki-s Clarendon lordnak oda visszalépése által, igen fontos győzelmet nyert. Clarendon volt az a minisiter, a ki Angliát a krimiai háborúba bevonta. Ezenkívül megjegyzi a „France”, hogy Russel ellene volt a congressus eszméjének, Clarendon pedig már az 1856-i párisi congressuson egy ily európai ítélőszék mellett nyilatkozott, a melyet most a császár indítványoz. Abban igaz van a „France”-nak — jegyzi meg a „Vaterland” — hogy Clarendon lordnak angol külügyminis-terré létele által francia politika új kinezést fogna nyerni s ez által Austria magatartásának is mindenesetre változna kellene.

Az „Oest. Ztg.”-nak távirják Párisból: A congressusra meghívott uralkodók közül már 15-től érkezett elfogadó válasz, s még öttől biztosan várják a javaslat elfogadását. Páris és Róma között szívélyes egyetértés jött létre a congressus illetőleg. A szultán kijelentette, hogy személyesen fog megjelenni. Austriát várják. Angolország fog utóljára jönni.

III. Napoleon a bécsi és londoni kabine-teknek tudtára adta, hogy ő a congressus tárgya-ai a lengyel, olasz, a dunafejedelemségi és a német-dán kérdéseket tekintí alkalmak-saknak. Austria az olasz, Anglia pedig a né-met-dán kérdést nem akarja fölvetetni a congressus tárgyai közé.

Az „Indep. B.” szerint Poroszország vá-lasza a congressusjavaslata a királynak egy saját kezű levele, a melyben a congressust elvileg elfogadja s Bismark urnak a párisi követhöz intézett sürgönye, a melyben az el-fogadási feltételek vannak kifejtve.

A „Kreuztg.”-nak azt írják Párisból, hogy a nagy hatalmak megnyugtatósa végett, Drouin de Lhuys egy iratot dolgozott a szerepről, a melyet Franciaország a congressus alkalmára

kinézett magának. Az iratot már a minisiter-tanácsba is helybenhagyták.

Hirlik, hogy a trónvesztett olasz fejede-lmek is egy megbízott képviselőt akarnak a congressusra küldeni. Spanyolországban szá-n-déka a Gibraltár-kérdést újból szőnyegre hozni. A szerb és oláh fejedelmek is részt kívánnak venni a congressuban, de kívánnak vissza-lön utasítva, miután a szultán mint védur egyszersmind a hűbérállamokat is képviseli.

A „Köln. Ztg.” párisi tudósítása szerint Austria a congressuson való megjelenési kés-zségét oly feltételek alatt nyilváníttotta, a melyek előlegesen alig teljesíthetők; s e tekin-tetben körülbelül egy színvonalon áll a többi államokkal, a melyek már hasonló értelemben írtak, vagy készülnek írni Párisba. Pétervár-ról diplomatai uton úgy értesültek, hogy Oroszország még az összes meghívottak ré-széről való elfogadást s egy határozott pro-gramm előleges megállitását is feltételül tűzte ki.

A Schleswig holsteini ügyre vonatkozólag a „Memor. dipl.” közzé teszi az 1850-ki ber-lini szerződés titkos czikkét, a melyben Po-rozország kötelezi magát résztvenni azokban a tárgyalásokban, a mikben Dánia az örökös-séds rendezése végett kezdeményezni fog. Ezenkívül egy 1851. december 30-dikán kelt porosz sürgöny oda nyilatkozik, hogy az európai érdekek által követelt dán örökség osztatlan, hogy az augusztburgiak igényei katesek, s hogy Poroszország a glücksburgiak s ezek fi-maradékaik örökségét fogja támogatni.

**Németország.** Frankfurt, nov. 22. Mintegy 6000 személyből álló népgyűlés a következő határozatot hozott: VII. Frigyes halálával Schleswig-Holsteinnak Dánia koronájával való egyesítése megszünt. Schleswig-Holstein hercegségek visszanyerétek füg-gelenségüket. Augusztburgi Frigyes Schleswig-Holsteinnak jogosult hercege. A dán kormány bármely kormányselekvénye a hercegségekben a német népfaj elleni erőszak. Elutasíthatlan kötelessége tehát a szövetség-nek, a német kormányoknak s a német nép-nek, ily erőszakot habozás nélkül erőszakkal távolítani el. Minden külföldi beavatkozási ki-sérlet, mint a német becsület és német jog ellen intézett támadás határozottan, s ha kell, fegyverrel visszautasítandó. A mit 1852-ben néhány európai uralkodó, egy német népfaj joga felett, ennek és a német szövetségnek beleegyezése nélkül határozott, nem bír érvényével e jog ellen. A német jog és német becsület megoltalmazása Schleswig-Holsteinban szent és közös kötelessége az összes német népnek s minden kormányainak; minden párt-különbségnek, minden benső meghasonlásnak el kell hallgatni, a midőn arról van szó, hogy a német ügynek e jogát egyesített erővel véd-jük egész Európa előtt. A gyűlés megbizta a meghívó bizottságot egy választmány alakítá-sára, a melynek feladata legyen odahtatni, hogy e német jog a nép és kormányok által érelyesen és komolyan védve legyen.

Hamburg, nov. 22. Ma itt mintegy 2000 schleswig-holsteini s más elvrokonok gyűlést tartottak. Elfogadták az itteni nemzeti egyet-határozatait s megállapodásukat azonnal tá-víratilag közölték a berlini nemzeti egyet vá-lasztmányával. Az elnök tudatta a gyűlékez-et, hogy az öreg Baudissin gróf tábornok kész az önkéntesek feletti parancsnokságot el-vállalni. Közölve volt továbbá, hogy Kielben 55 összegyűlt hivatalnok, többnyire pap és ügyvéd, elhatározta, hogy a kívánt hódolati esküt nem fogják letenni. A holsteini főtör-vényszék Glückstadtban egyhangulag megha-tározta, hogy a dán királynak nem teszi le a hódolati esküt.

Holstein trónjára már egy, igényt tartó harmadik egyén is merült fel s ez Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg Wolde-mar herceg, a ki jelenleg Koblenzben tartózkodik, mint porosz várparancsnok s vezérőrnagy. Ez Frigyes koronapretendens unokatestvére, fő-ltőte azonban azon előnnyel bír, hogy egyen-rangu házasságból származik.

A „Kreuztg.” értesít, hogy Moltke tábor-nok, a tábornok feje, Wartensleben őrnagy kíséretében szolgálati ügyekben Frankfurtba utazott. A tuillériák kabinetjében az ez eszme merült fel, hogy a congressust illetőleg Brú-szelben tartandó előértekezlet lenne indítvá-nyozandó. Angolország és Austria abban egyez-tek meg a congressusra nézve, hogy közös programot nem állítanak ugyan össze, de csak együtt jelenendnek meg a congressuson. Hogy a belga király Londonban, Bécsben és Berlinben közléseket tett volna a congressus ügyében, e hír nem valószínű. A Leban osztály-főnök által Bécs és Berlinben átadott sürgö-nyök a Schelde-vám szabályozására vonat-koznak.

A sokat emlegetett 1852-iki londoni jegy-zőkönyv, a melyen a most trónra lépett IX. Keresztély öröksédségi joga alapul, lényegé-ben következőleg hangzik:

„Tekintve, hogy a dán monarchiának az európai egyensúlytal szoros összefüggésben álló területi épése fontos a béke fűntartására



